

УДК 347.964.1
DOI: 10.31733/17-03-2023-729-727

Мирослава ПОЛЩУК
студентка ННІ права та інноваційної освіти
Науковий керівник:
к.ю.н. **Марина ПОЛЩУК**
*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОСОБА, ЯКА НАДАЄ ПРАВОВУ ДОПОМОГУ ТА СПРИЯЄ РОЗГЛЯДУ І ВИРІШЕННЮ СПРАВ В СУДІ

Правову допомогу може надавати особа, котра являється фахівцем у галузі права та має право надавати юридичну допомогу відповідно до закону.

Маючи на меті забезпечення реалізації встановлених прав і свобод людини і громадянина Конституція України закріплює певні правові гарантії. Зокрема, ч. 1 ст. 59 Конституції встановлює право кожного на юридичну допомогу. Право на юридичну допомогу – це можливість фізичної особи одержати юридичні (правові) послуги, гарантована Конституцією [9].

Тож, залучення особи, яка надає юридичну допомогу, являється однією із форм реалізації права на юридичну допомогу, передбаченого ч. 1 ст. 59 Конституції та ст. 15 ЦПК України.

Особа, яка надає правову допомогу має:

бути фахівцем у галузі права;

мати право надавати юридичну допомогу відповідно до положень закону.

Суб'єктами надання юридичної допомоги можуть бути: адвокат, нотаріус, патентний повірений, аудитор, спеціалісти в галузі права (особи з вищою юридичною освітою та які не належать до інших категорій правових радників), юридичні особи приватного права.

Не вважаються юридичними радниками особи, котрі [8, с. 32]:

перебувають у робочих відносинах з юридичними особами, до службових обов'язків яких входить надання юридичних послуг цій юридичній особі; [2, с. 1]:

перебувають на державній службі, в органах місцевого самоврядування, до посадових обов'язків яких належить надання юридичних послуг;

нотаріуси під час здійснення нотаріальних дій.

Підкреслимо, що особа, яка надає юридичну допомогу, не може бути ототожнена з представником, хоча в їх якості можуть виступати одні й ті ж самі особи (приміром, адвокат). [8, с.9]:

З цього приводу скажемо, що особа, яка надає юридичну допомогу, відноситься до інших учасників процесу, а представник до осіб, котрі є учасниками справи. Отже, особа, яка надає юридичну допомогу, порівнюючи з представником, не діє від імені іншої особи, не користується правами представника і не несе його обов'язків. Вона не може бути юридично зацікавлена у вирішенні справи, і від її дій не залежить виникнення, розвиток та припинення цивільного судочинства. [2, с. 189]:

Відмінність процесуального статусу особи, яка надає юридичну допомогу, та представника має велике практичне значення. Це впливає на можливість відшкодування витрат на надання юридичної допомоги.

Виділяють наступні види юридичної допомоги [7, с. 69]:

консультація та роз'яснення з юридичних питань;

підготовка клопотань, скарг та інших правових документів;

надання юридичного висновку;

медіація (юридична допомога, яка має метою досягнення компромісу між законними інтересами та вимогами двох та більше осіб для припинення спору між ними);

інші юридичні послуги, які не заборонені законодавством.

Особа, яка надає юридичну допомогу, має обмежене коло процесуальних прав. До них відносять [2, с. 189]:

право на ознайомлення з матеріалами справи та робити з них витяги;

право на знання копій документів, що долучені до справи;
право брати участь у судовому засіданні.

На юридичну допомогу при розгляді цивільних справ мають лише особи, котрі є учасниками справи. Вони мають звернутися до суду із заявою про допуск особи, яка надає юридичну допомогу, до участі у цивільній справі. Після розгляду даного клопотання суд виносить ухвалу.

У зв'язку з тим, що Закон не передбачає підстави для відмови у прийнятті цього запиту, то, якщо особа відповідає вимогам, що передбачені у ЦПК України, суд має винести ухвалу про допуск її до участі у розгляді та вирішенні цивільної справи.

У випадках, якщо фізичні особи користуються послугами фахівців без залучення їх до участі у цивільному процесі за рішенням суду, останні не набувають процесуального статусу особи, яка надає юридичну допомогу.

Тож, підсумовуючи дане питання, зазначимо, що нами були розглянуті основні права та повноваження осіб, що сприяють розгляду і вирішенню цивільних справ. Правову допомогу може надавати особа, котра являється фахівцем у галузі права та має право надавати юридичну допомогу відповідно до закону. Нами було відмічено те, що не слід ототожнювати особу, яка надає юридичну допомогу та представника. Відмінність процесуального статусу особи, яка надає юридичну допомогу, та представника має велике практичне значення. Це впливає на можливість відшкодування витрат на надання юридичної допомоги.

Баглай Т.О. Правовий статус експерта та спеціаліста в цивільному процесі. Проблеми законотворчого процесу в Україні : шляхи вирішення та перспективи розвитку : зб. пр. Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених та юристів. Дніпропетровськ, 2017. С. 15-20.

Балюк І.А. Перекладач у господарському та інших судових процесах України. І.А. Балюк Порівняльно-аналітичне право. № 3. 2016. С. 89–92.

Василів С., до питання правового статусу інших учасників судового процесу в цивільному судочинстві. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: "Юридичні науки". Цивільне право і процес. № 3 (27), 2020 р., с. 1-7.

Васильєва-Шаламова Ж.В. Роль і місце перекладача в реалізації принципу мови судочинства в цивільному процесі України. Ж.В. Васильєва-Шаламова. Вісник Академії адвокатури України. Т. 12. № 1(32). 2017. С. 61–69.

Грабовська О., Вілінський М., експерт у цивільному судочинстві. Підприємництво, господарство і право 2021 р., с. 5-10.

Заварза Т. В. Порівняльний цивільний процес : навч.-метод. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 156 с.

Зяць О., Скриньковський Р. Проблемні аспекти участі експерта у цивільному судочинстві України. 2019. № 9. С. 3001-3011.

8. «Критерії ефективності судової влади, окремі напрями підвищення ефективності цивільного судочинства» Colloquium-journal № 30(153), 2022

Część 3 (Warszawa, Polska) str.54